Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

HE 175/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027
Asiantuntijakuuleminen 2.10.2026
Teema: Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Sahateollisuus ry:n lausunto

Sahateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua vuoden 2027 talousarvioesityksestä. Lausunto keskittyy pyynnön mukaisesti ympäristön- ja luonnonsuojelun teemaan sekä siihen liittyvien määrärahojen ja toimenpiteiden merkitykseen sahateollisuuden toimintaympäristölle.

Sahateollisuus ry pitää tärkeänä luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen ja aktiivisen metsätalouden yhteensovittamista. Toimien tulee perustua tutkittuun tietoon ja vaikutusten seurantaan. Maanomistajiin kohdistuvissa luonnonhoidon ja suojelun keinoissa tulee painottaa vapaaehtoisuutta ja kannustimia. Sahateollisuuden näkökulmasta vaikutusten alueellinen tarkastelu on keskeistä, sillä sahat ovat paikkasidonnaisia ja puunhankinnan keskikuljetusmatka on yleensä noin 100 kilometriä. Kuljetusmatkojen pidentyminen heikentää logistista kustannuskilpailukykyä.

Keskeiset viestit ja esitykset

- **METSO-ohjelmaan ehdotettu yhteensä viiden miljoonan euron lisärahoitus on myönteinen ja tulee säilyttää.** Luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa tulee painottaa pitkäjänteisesti rahoitettuja, maanomistajien vapaaehtoisuuteen perustuvia ja ekologisesti vaikuttavia suojelu- ja luonnonhoitokeinoja. METSO-ohjelman vaikutusten seurannassa tulee ekologisen vaikuttavuuden rinnalla tarkastella myös alueellisia vaikutuksia puumarkkinoihin ja puun saatavuuteen.
- **Ennallistamisasetuksen toimeenpanon kustannusten, rahoituksen ja vaikutusten tulee olla läpinäkyviä.** Julkisten kustannusten lisäksi on arvioitava vaikutukset puun saatavuuteen, investointeihin, kilpailukykyyn, työllisyyteen ja aluetalouteen. Toimeenpanon kustannus-, rahoitus- ja vaikutusarvioita tulee täsmentää suunnitelman sisällön tarkentuessa, ja vaikutuksia tulee tarkastella myös alueellisesti. Toimeenpanon tulee lisäksi perustua luotettavaan ja käyttötarkoitukseen soveltuvaan luontotietoon, jonka epävarmuudet ovat käyttäjän arvioitavissa.
- **Vesiensuojelun rahoituksessa tulee mahdollistaa vaikuttavien ja tutkimustietoon perustuvien metsätalouden vesiensuojelutoimien käytännön toteutus silloin, kun toimet edistävät vesienhoidon tavoitteita.** Toimenpiteiden kohdentamisen tulee perustua tutkimustietoon, valuma-aluelähtöiseen tarkasteluun ja kustannustehokkuuteen.

1. **Vapaaehtoisen luonnonsuojelun ja luonnonhoidon rahoitus**

Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoihin, momentille 35.10.63 ehdotetaan 43,38 miljoonaa euroa. Momentin mitoituksessa on otettu huomioon neljän miljoonan euron lisäys METSO-ohjelmaan. METSO-metsien hankintaan ja korvauksiin varataan alustavasti 22 miljoonaa euroa. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle METSO-ohjelmaan ehdotetaan lisäksi miljoonan euron lisärahoitusta.

Sahateollisuus ry pitää METSO-ohjelmaan ehdotettua viiden miljoonan euron lisärahoitusta myönteisenä. Vapaaehtoisten suojelu- ja luonnonhoitokeinojen pitkäjänteinen rahoitus on tärkeää luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi ja maanomistajien osallistumismahdollisuuksien turvaamiseksi. Olennaista on, että maanomistajilla on mahdollisuus osallistua luonnon monimuotoisuutta vahvistaviin toimiin vapaaehtoisesti ja ennakoitavin ehdoin.

Sahateollisuus ry pitää tärkeänä, että METSO-ohjelman toimet kohdennetaan ekologisesti vaikuttaville kohteille. Suojelun rinnalla on tunnistettava myös aktiivisen luonnonhoidon mahdollisuudet. Luontoarvoja voidaan vahvistaa myös metsätalouskäytössä säilyvillä alueilla.

METSO-ohjelman vaikutusten seurannassa tulee ekologisen vaikuttavuuden rinnalla tarkastella myös alueellisia vaikutuksia puumarkkinoihin ja puun saatavuuteen.

Rahoituksen vaikuttavuutta tulee arvioida toteutettujen hehtaarien ja käytettyjen määrärahojen lisäksi saavutettujen luontohyötyjen perusteella.

2. Ennallistamisen kustannukset, rahoitus ja vaikutukset alueelliseen puuhuoltoon

Talousarvioesityksen luvussa 35.10 määrärahoja kohdennetaan ennallistamisasetuksen toimeenpanon kannalta keskeisiin ennallistamis-, inventointi- ja suunnittelutarpeisiin.

Sahateollisuus ry painottaa ennallistamisasetuksen toimeenpanon kustannusten ja vaikutusten kokonaisarviointia. Valtion välittömien menojen lisäksi on arvioitava vaikutukset puun saatavuuteen, kilpailukykyyn, investointeihin, työllisyyteen ja aluetalouteen.

Lausuntokierroksella olleen kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnoksen toteuttamisen kokonaiskustannuksiksi arvioitiin noin miljardi euroa vuodessa vuoteen 2031 mennessä. Arvioitu rahoitusvaje nykyrahoitukseen verrattuna oli noin 400 miljoonaa euroa vuodessa. Arvioiden on todettu täsmentyvän suunnitelman valmistelun edetessä.

Sahateollisuus ry pitää tärkeänä, että ennallistamissuunnitelman kustannus- ja rahoitusarviota täsmennetään suunnitelman sisällön tarkentuessa, erityisesti metsien osalta. Eduskunnan päätöksenteon tueksi tulee tehdä läpinäkyväksi julkisen rahoituksen tarve, muiden rahoituslähteiden realistisuus sekä eri toimijoille mahdollisesti kohdentuvat rahoitusvastuut.

Ennallistamissuunnitelman valmistelua koskevassa valtioneuvoston aineistossa todetaan, että ennallistamiseen tarvitaan myös yritysrahoitusta. Mahdollisen yritysrahoituksen tulee perustua vapaaehtoisuuteen. Ennallistamisen rahoitusvajetta ei tule kattaa yrityksille asetettavilla uusilla maksu- tai rahoitusvelvoitteilla.

Sahateollisuus ry pitää tärkeänä, että ennallistamiseen ja luonnonsuojeluun osoitetut määrärahat kohdennetaan vaikuttaviin ja kustannustehokkaisiin toimiin.

Toimeenpanossa tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää jo käytössä olevia ohjelmia, kannustimia, tietojärjestelmiä ja yhteistyömalleja sekä välttää päällekkäistä hallintoa ja ohjausta.

Valtakunnallinen tarkastelu ei yksin kuvaa ennallistamistoimien mahdollisia vaikutuksia sahojen puunhankintaan, sillä sahojen puunhankinnan keskikuljetusmatka on yleensä noin 100 kilometriä. Vaikutusarvioinneissa tulee siksi tarkastella myös alueellisia puumarkkina- ja puuhuoltovaikutuksia. Tämä on huomioitava myös valtionmaille kohdennettavien toimenpiteiden suunnittelussa.

Yritysten näkökulmasta keskeistä on myös ennakoitavuus. Ennallistamiseen liittyvien rahoitusratkaisujen, tavoitteiden ja toimeenpanon tulee muodostaa kokonaisuus, jonka vaikutuksia puunhankintaan ja investointien toimintaympäristöön voidaan arvioida pitkäjänteisesti.

Luotettava tietopohja toimeenpanon edellytyksenä

Ennallistamisasetuksen toimeenpano edellyttää riittävän luotettavaa ja käyttökelpoista tietopohjaa. Talousarvioesityksessä luontotiedon laatua ja saatavuutta parannetaan luontotyyppi- ja lajistoinventointien, seurannan sekä tiedonhallinnan kehittämisen avulla. Sahateollisuus ry painottaa luontotiedon laatua, ajantasaisuutta ja soveltuvuutta käytännön metsätalouden tarpeisiin. Kaukokartoituksen mahdollisuudet ja rajoitteet on tunnistettava, ja aineistoihin liittyvät epävarmuudet on huomioitava niiden tulkinnassa ja käytössä.

Puunhankinnan suunnittelussa tiedon alkuperän, tuotantomenetelmän ja epävarmuuksien tulee olla käyttäjän arvioitavissa. Kaukokartoitukseen perustuvan tiedon käyttökelpoisuus vaihtelee käyttötarkoituksen mukaan, minkä vuoksi aineiston soveltuvuus tulee arvioida suhteessa siihen ratkaisuun, jota tiedolla tuetaan.

Jos luontotietoa käytetään yksittäisiä metsänkäsittelytoimia tai alueen käyttöä rajoittavien ratkaisujen perusteena, tiedon tulee olla riittävän luotettavaa ja tarvittaessa varmennettavissa.

3. Metsätalouden vesiensuojelu ja tutkimustiedon käyttöönotto

Vesien- ja ympäristönhoidon tukemiseen, momentille 35.10.61 ehdotetaan 10,042 miljoonaa euroa. Momentin nettolisäys vuoden 2026 varsinaiseen talousarvioon verrattuna on 1,9 miljoonaa euroa. Määrärahasta 8,521 miljoonaa euroa on tarkoitus käyttää vesien- ja merenhoidon käytännön toimenpiteisiin. Perusteluissa painotetaan erityisesti Saaristomeren tilaa parantavia toimia; talousarvioesityksessä ei eritellä metsätalouden vesiensuojeluun kohdistuvaa osuutta.

Sahateollisuus ry painottaa metsätalouden vesiensuojelussa alueelliseen tietoon perustuvaa kohdentamista, vaikuttavia käytännön toimia ja yhteistyötä. Valuma-aluelähtöisessä suunnittelussa on huomioitava eri kuormituslähteet, toimenpiteiden vaikutukset ja kustannustehokkuus.

Sahateollisuus ry ja Metsäteollisuus ry valmistelevat yhteistä vesitiekarttaa, jonka tavoitteena on tarkentaa tietoa metsätalouden vesistökuormituksesta ja kehittää keinoja sen vähentämiseen. Työssä yhdistyvät tutkimustieto, valuma-aluekohtainen tarkastelu ja metsätalouden toimintatapojen kehittäminen.

Sahateollisuus ry osallistuu lisäksi Kohti uutta suometsätaloutta -hankkeeseen, jonka tavoitteena on sovittaa yhteen puuntuotanto, hiilitase ja vesienhallinta. Tutkimustiedon tuottamisen lisäksi olennaista on uusien toimintamallien käytännön käyttöönotto puunhankinnassa ja metsänhoidossa.

Sahateollisuus ry pitää tärkeänä, että julkista vesiensuojelurahoitusta voidaan kohdentaa myös vaikuttavien ja tutkimustietoon perustuvien metsätalouden vesiensuojeluratkaisujen kehittämiseen ja käytännön toteutukseen silloin, kun toimet edistävät vesienhoidon tavoitteita. Samalla tulee huolehtia tutkimustiedon siirtymisestä käytännön toimijoiden käyttöön.

Lopuksi

Kokonaisuutena Sahateollisuus ry pitää tärkeänä, että ympäristön- ja luonnonsuojelun tavoitteita toteutetaan vaikuttavasti, kustannustehokkaasti ja ennakoitavasti. Luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen, metsien aktiivisen käytön ja teollisuuden puuhuollon yhteensovittamiseen on hyvät edellytykset, kun toimet kohdennetaan vaikuttavasti ja ne perustuvat luotettavaan tietoon sekä huolelliseen vaikutusten arviointiin.

Metsiin kohdistuvien tai metsien käyttöön vaikuttavien ympäristön- ja luonnonsuojelutoimien vaikutuksia tulee arvioida ekologisten tulosten rinnalla myös kustannustehokkuuden, puun saatavuuden, yritysten toimintaympäristön ja aluetalouden näkökulmista.

Kunnioittavasti
Pirita Lindell
Vastuullisuus- ja ympäristöpäällikkö
Sahateollisuus ry
pirita.lindell@sahateollisuus.fi
puh. +358 40 538 8799